

PRACE NAUKOWE

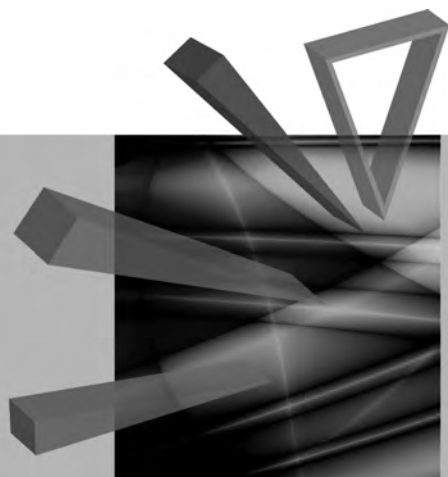
Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

307

Polityka ekonomiczna

Redaktorzy naukowi

Jerzy Sokołowski

Grażyna Węgrzyn

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2013

Redaktor Wydawnictwa: Dorota Pitulec

Redaktor techniczny: Barbara Łopusiewicz

Korektor: Barbara Cibis

Łamanie: Beata Mazur

Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:

www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,

The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,

a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon

http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się

na stronie internetowej Wydawnictwa

www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie

wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Wrocław 2013

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-390-8

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Wstęp	13
Franciszek Adamczuk , Produkty tradycyjne i regionalne i ich wykorzystanie w promocji regionu.....	15
Ewa Badzińska , Perspektywy i bariery rozwoju firm <i>spin-off</i> w Polsce.....	25
Agnieszka Baer-Nawrocka, Arkadiusz Sadowski , Polityczne i strukturalne czynniki wpływające na przemiany w rozmieszczeniu produkcji trzody chlewnej w krajach Unii Europejskiej.....	35
Agnieszka Barczak , Wykorzystanie metody programowania liniowego do oceny procesu produkcyjnego grup gospodarstw wybranych typów rolniczych.....	45
Wioletta Bieńkowska-Golasa , Odległość gmin wiejskich województwa mazowieckiego od głównych ośrodków gospodarczych a ich poziom przedsiębiorczości	56
Alicja Bonarska-Treit , Turystyka szansą rozwoju lokalnego.....	65
Agnieszka Borowska , Wykorzystanie środków w ramach krajowych programów wsparcia pszczelarstwa w Polsce.....	77
Anna Czech , Bezpieczeństwo energetyczne Polski a odnawialne źródła energii	92
Małgorzata Dolata , Pozycja konkurencyjna obszarów wiejskich Polski Wschodniej z punktu widzenia ich wyposażenia w infrastrukturę gospodarczą.....	100
Monika Fabińska , Wybrane czynniki kapitału regionalnego determinujące rozwój firm z sektora włókienniczo-odzieżowego z województwa łódzkiego	109
Mateusz Folwarski , Wynagrodzenia dyrektorów wykonawczych rady dyrektorów największych amerykańskich banków przed i po kryzysie finansowym	121
Małgorzata Fronczek , Charakter wymiany handlowej Polski z zagranicą po 1990 roku	132
Hanna Godlewska-Majkowska, Agnieszka Komor , Uwarunkowania konkurencyjności przedsiębiorstw sektora motoryzacyjnego w Polsce i w Europie	142
Marcin Gospodarowicz , Sektor mikroprzedsiębiorstw w Polsce i jego wsparcie ze środków UE w latach 2007-2011	152
Marianna Greta, Ewa Tomczak-Woźniak , Polski sektor rolny a cyfryzacja – przykład i bariery realizacji projektu wdrażającego technologie informatyczne.....	165

Sylwia Guzdek , Znaczenie instytucji otoczenia biznesu dla małych i średnich przedsiębiorstw w latach 2007-2012	176
Barbara Hadryjańska , Umacnianie przewagi konkurencyjnej przedsiębiorstw na przykładzie sektora rolno-spożywczego	190
Sławomira Hajduk , Instrumenty ekonomiczne zarządzania przestrzenią na poziomie lokalnym	201
Mariusz Hamulczuk , Asymetria w transmisji cen w łańcuchu żywnościowym. Przykład cen drobiu w Polsce.....	212
Tomasz Holecki, Joanna Woźniak-Holecka, Agata Bocionek , Finansowanie świadczeń opieki zdrowotnej osobom nieubezpieczonym na podstawie decyzji organu wykonawczego samorządu terytorialnego	224
Grażyna Karmowska , Zróżnicowanie rozwoju powiatów województwa zachodniopomorskiego.....	233
Wojciech Kisiał, Bartosz Stępiński , Analiza zróżnicowania przestrzennego absorpcji funduszy Unii Europejskiej przez samorządy terytorialne w Polsce.....	247
Joanna Kizielewicz , Polityka gospodarcza rządu i Unii Europejskiej wobec regionów nadmorskich i jej wpływ na rozwój turystyki morskiej w Polsce	257
Ewa Kołoszycz , Dochody typowych gospodarstw mlecznych w UE w 2011 roku	270
Sylwester Kozak , Efektywność zakładów ubezpieczeń na życie w Polsce w latach 2002-2011. Czy wielkość i własność zagraniczna zakładów mają znaczenie?.....	280
Mariusz Kudelko , Ocena zasadności budowy elektrowni systemowych wykorzystujących nowe złoża węgla brunatnego	292
Anetta Kuna-Marszałek , Strategie ekologiczne przedsiębiorstw na rynkach międzynarodowych.....	305
Piotr Laskowski , Specjalne strefy ekonomiczne jako czynnik rozwoju regionalnego na przykładzie Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej „INVEST- PARK”	317
Wojciech Leoński , Zewnętrzne bariery rozwoju przedsiębiorczości w Polsce..	330
Edyta Łyżwa, Olga Braziewicz-Kumor , Współpraca przedsiębiorstw przemysłowych z innymi uczestnikami rynku w zakresie działalności innowacyjnej.....	341
Agnieszka Malkowska , Strategia rozwoju Euroregionu Pomerania a budowa konkurencyjnego regionu przygranicznego.....	353
Arkadiusz Malkowski , Wschodnia granica Polski. Od peryferii i izolacji do współdziałania	363
Grażyna Mańczak , Ocena polityki proeksportowej w Polsce	373
Antoni Mickiewicz, Bartosz Mickiewicz , Analiza nakładów pracy w gospodarstwach rolnych w 2010 roku w porównaniu do 2002 roku	384

Dominika Mierzwa , Zastosowanie modelu multiplikacyjnej analizy dyskryminacji w ocenie spółdzielczych przedsiębiorstw mleczarskich.....	396
Andrzej Miszczuk , Nowe podejście do regionalnego planowania strategicznego (na przykładzie województwa podkarpackiego).....	408
Zbigniew Mongiało, Michał Świtlyk , Analiza współczynników efektywności uczelni publicznych.....	420
Anna Oleńczuk-Paszal, Monika Śpiewak-Szyjka , Gospodarowanie wojewódzkim zasobem nieruchomości a dochody województwa	431
Piotr Podsiadło , Zagadnienie pomocy publicznej dla przedsiębiorstw w sektorze rybołówstwa.....	442
Halina Powęska , Cel przekraczania granicy uczestników handlu przygranicznego a struktura towarowa transgranicznych zakupów na pograniczu polsko-ukraińskim	454
Zdzisław W. Puślecki , Nowe zjawiska we Wspólnej Polityce Rolnej Unii Europejskiej w warunkach perspektywy budżetowej na lata 2014-2020 ...	465
Bogusława Puzio-Waślawik , Samozatrudnienie w okresie spowolnienia gospodarczego w Polsce	477
Małgorzata Raczkowska , Spółdzielczość socjalna w Polsce	489
Joanna Rogalska , Świętokrzyskie jednostki samorządu terytorialnego jako beneficjenci polityki regionalnej.....	502
Iga Rudawska , Sieć jako pośrednia forma koordynacji gospodarczej na przykładzie zintegrowanej opieki zdrowotnej	513
Robert Rusielik , Determinanty efektywności technicznej produkcji żywca wołowego w Europie i na świecie w roku 2011	522
Karolina Sienkiewicz , Karta Praw Studenta a sytuacja absolwentów szkół wyższych na rynku pracy.....	534
Agnieszka Skoczyła-Tworek , Audyt jako narzędzie optymalizacji zarządzania przedsiębiorstwem w dobie kryzysu ekonomicznego	546
Katarzyna Skorupińska , Niezwiązkowe formy reprezentacji pracowników w polskim systemie stosunków przemysłowych	557
Agnieszka Słomka-Gołębiowska , Determinanty niezależności komitetu wynagrodzeń w bankach w Polsce	569
Jerzy Sokołowski , Optymalizacja wyboru oferty turystycznej przez klienta przy wykorzystaniu portalu internetowego holidaycheck	581
Małgorzata Sosińska-Wit, Karolina Gałązka , Ocena stopnia wykorzystania pomocy publicznej przez przedsiębiorstwa województwa lubelskiego na podstawie wyników badań ankietowych	590
Marcin Stępień , Elementy zasad podatkowych w aspekcie polskiego systemu podatkowego.....	602
Maciej Szczepankiewicz , Potencjał innowacyjny polskich parlamentarzystów.....	612

Magdalena Ślebocka, Aneta Tylman , Rola funduszy unijnych w finansowaniu zrównoważonego rozwoju na przykładzie gmin województwa łódzkiego	623
Arkadiusz Świadek, Katarzyna Szopik-Depczyńska , Aktywność innowacyjna a wielkość przedsiębiorstw w systemie przemysłowym małopolski	633
Dariusz Urban , Gospodarka polska jako miejsce inwestycji z perspektywy wybranych państwowych funduszy majątkowych – przyczynek do badań empirycznych.....	644
Piotr Urbanek , Polityka wynagradzania kadry kierowniczej w polskich bankach publicznych na przykładzie spółek indeksu WIG20	654
Adam Wasilewski , Użytki rolne a rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej w Polsce	667
Anetta Waśniewska , Aktywność społeczna i ekonomiczna stowarzyszeń i fundacji – wybrane zagadnienia na podstawie przeprowadzonych badań	678
Marek Wigier , Sytuacja ekonomiczna przetwórstwa spożywczego w Polsce w okresie członkostwa w UE – stan i perspektywy.....	688
Edward Wiśniewski , Efekty skali w funkcjonowaniu jednostek samorządu terytorialnego na przykładzie gmin województwa zachodniopomorskiego	700
Urszula Zagóra-Jonszta , Ruch spółdzielczy i działalność Franciszka Stefczyka	710
Katarzyna Żak , Diagnoza poziomu innowacyjności polskiej gospodarki.....	721

Summaries

Franciszek Adamczuk , Usage of traditional and regional products in the region's promotion.....	24
Ewa Badzińska , Prospects and barriers to the development of <i>spin-off</i> companies in Poland	34
Agnieszka Baer-Nawrocka, Arkadiusz Sadowski , Political and structural factors affecting the changes in the distribution of pig production in the European Union countries	44
Agnieszka Barczak , The use of the linear programming method to assess the production process of groups of farms of some chosen agricultural types.	55
Wioletta Bieńkowska-Gołasa , Distance of rural communities in Mazovian Voivodeship from the main economic centres and their level of entrepreneurship	64
Alicja Bonarska-Treit , Tourism as a chance for local development.....	76
Agnieszka Borowska , The use of funds under National Programmes for the Support of Apiculture in Poland	91
Anna Czech , Polish energy security and renewable energy sources	99

Malgorzata Dolata , Competitive position of East Poland rural areas from the point of view of economic infrastructure equipment.....	108
Monika Fabiańska , Selected factors of the regional capital determining investment decisions of the companies from the textile and clothing sector from Łódź Voivodeship.....	120
Mateusz Folwarski , Remuneration of executive directors of board of directors of the biggest American banks before and after the financial crisis	131
Malgorzata Fronczek , Character of the Polish foreign trade after 1990	141
Hanna Godlewska-Majkowska, Agnieszka Komor , Conditioning of automotive sector enterprises competitiveness in Poland and in Europe.....	151
Marcin Gospodarowicz , Microenterprises in Poland and their support from EU funds in the years 2007-2011.....	164
Marianna Greta, Ewa Tomczak-Woźniak , Polish agriculture sector vs. digitization – example and barriers of the computer technologies implementing project realization	175
Sylwia Guzdek , The importance of business environment for small and medium-sized enterprises in 2007-2012.....	189
Barbara Hadryjańska , Strengthening the competitive advantage of companies on the example of the agri-food sector.....	200
Sławomira Hajduk , Economic instruments of space management on the local level.....	211
Mariusz Hamulczuk , Asymmetric price transmission along the food chain. Example of poultry prices in Poland	223
Tomasz Holecki, Joanna Woźniak-Holecka, Agata Bocionek , Financing health care services for uninsured individuals under a decision of the executive body of the local government.....	232
Grażyna Karmowska , Differences in the development of poviats of West Pomeranian Voivodeship	246
Wojciech Kisiał, Bartosz Stępiński , Spatial differences in the absorption of EU funds by the regional and local governments in Poland.....	256
Joanna Kizielewicz , Economic policy of the government and the European Union towards coastal regions and its influence upon the development of maritime tourism in Poland	269
Ewa Kołoszycz , Income of typical dairy farms in the European Union in 2011.....	279
Sylwester Kozak , Efficiency of life insurance companies in Poland in the years 2002-2011. Do size and foreign ownership matter?.....	291
Mariusz Kudelko , Assessment of building of power plants using new lignite deposits – a systems approach.....	304
Anetta Kuna-Marszałek , Environmental strategies of enterprises on the international markets	316

Piotr Laskowski , Special economic zones as a factor of regional development based on Wałbrzych Special Economic Zone “INVEST-PARK”.	329
Wojciech Leoński , External barriers to the development of entrepreneurship in Poland	340
Edyta Łyżwa, Olga Braziewicz-Kumor , Cooperation of industrial enterprises with other market participants in terms of innovative activity.....	352
Agnieszka Malkowska , Strategy for the development of Pomerania Euro-region and building of competitive border region	362
Arkadiusz Malkowski , The eastern border of Poland from outskirts and isolation to co-operation	372
Grażyna Mańczak , Pro-export policy assessment in Poland.....	383
Antoni Mickiewicz, Bartosz Mickiewicz , Analysis of labour output in agricultural farms in 2010 in comparison to 2002.....	395
Dominika Mierzwa , Application of multiplication analysis of discrimination to the evaluation of cooperative dairy companies	407
Andrzej Miszczuk , New approach the regional strategic planning (as an example of Podkarpackie Voivodeship)	419
Zbigniew Mongiało, Michał Świtłyk , Analysis of efficiency coefficients of public universities	430
Anna Oleńczuk-Paszal, Monika Śpiewak-Szyjka , Voivodeship real estate management vs. voivodeship revenue	441
Piotr Podsiadło , State aid for fishing industry companies.....	453
Halina Powęska , The purpose of crossing the border by cross-border traders and the commodity structure of cross-border purchasing in the Polish-Ukrainian border region.....	464
Zdzisław W. Puślecki , New phenomena in the Common Agricultural Policy of the European Union in the conditions of a budgetary perspective for the years 2014-2020.....	476
Bogusława Puzio-Waślawik , Self-employment during the economic slowdown in Poland	488
Małgorzata Raczkowska , Social cooperative movement in Poland.....	501
Joanna Rogalska , Świętokrzyskie local government units as beneficiaries of regional policy	512
Iga Rudawska , Network as an intermediate form of economic coordination on the example of integrated healthcare	521
Robert Rusielik , Determinants of technical efficiency of beef production in Europe and in the world in 2011.....	533
Karolina Sienkiewicz , Consequences of signing Student’s Law Card for university graduates	545
Agnieszka Skoczyła-Tworek , Audit as a tool for optimization of company management in the current economic crisis.....	556

Katarzyna Skorupińska , Non-trade union forms of employee representation in the Polish system of industrial relations	568
Agnieszka Słomka-Gołębiowska , Determinants of compensation committee independence in banks in Poland.....	580
Jerzy Sokółowski , Optimization of tourist offer selection by using Internet portal HolidayCheck.....	589
Małgorzata Sosińska-Wit, Karolina Gałazka , Assessment of the use of public assistance by companies in Lublin Voivodeship based on survey results	601
Marcin Stępień , Elements of tax rules in the context of the Polish tax system	611
Maciej Szczepankiewicz , Polish parliamentarians' innovation potential.....	622
Magdalena Ślebocka, Aneta Tylman , The role of EU funds in the financing of sustainable development on the example of Łódź Voivodeship municipalities	632
Arkadiusz Świadek, Katarzyna Szopik-Depczyńska , The impact of enterprises' size on regional innovation systems – Małopolskie case	643
Dariusz Urban , Polish economy as a place of investment from the perspective of selected sovereign wealth funds – a contribution to the empirical analyses.....	653
Piotr Urbanek , Executive remuneration policy in the Polish public banks on the example of WIG20 companies.....	666
Adam Wasilewski , Arable land and the development of non-agricultural economic activity in Poland.....	677
Anetta Waśniewska , Social and economic activity of associations and foundations – selected problems based on research.....	687
Marek Wigier , Food processing in Poland in the times of EU membership – condition and perspective	699
Edward Wiśniewski , Economies of scale in the operation of local government units on the example of communities of Western Pomerania.....	709
Urszula Zagóra-Jonszta , Cooperative movement and activities of Franciszek Stefczyk	720
Katarzyna Żak , Diagnosis of the innovation level of Polish economy	732

Monika Fabińska

Uniwersytet Łódzki

Wydział Zarządzania, Katedra Przedsiębiorczości i Polityki Przemysłowej

WYBRANE CZYNNIKI KAPITAŁU REGIONALNEGO DETERMINUJĄCE ROZWÓJ FIRM Z SEKTORA WŁÓKIENNICZO-ODZIEŻOWEGO Z WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

Streszczenie: Z uwagi na to, że sektor włókienniczo-odzieżowy jest jedną z inteligentnych specjalizacji województwa łódzkiego, konieczny jest ciągły monitoring i modyfikacja tych czynników kapitału regionalnego, które determinują funkcjonowanie firm z tego sektora, tak aby tworzyć odpowiednie warunki do ich innowacyjnego rozwoju. W dalszej perspektywie wpływa to na innowacyjny rozwój województwa łódzkiego i umocnienie jego pozycji tak na arenie krajowej, jak i międzynarodowej. Celem artykułu jest wskazanie na podstawie wyników badań ankietowych priorytetowych dla firm z sektora włókienniczo-odzieżowego czynników kapitału regionalnego oraz preferowanego przez przedsiębiorców zewnętrznego wsparcia, a następnie zidentyfikowanie mechanizmów wymagających modyfikacji w celu udoskonalenia kluczowych zdaniem przedsiębiorców czynników kapitału regionalnego.

Słowa kluczowe: czynniki kapitału regionalnego, sektor włókienniczo-odzieżowy, województwo łódzkie, instytucje otoczenia biznesu, usługi wsparcia.

1. Wstęp

Sektor włókienniczo-odzieżowy zaliczany jest do inteligentnych specjalizacji województwa łódzkiego, które determinują jego innowacyjny rozwój, i pozycję konkurencyjną na arenie kraju i świata. W związku z tym konieczna jest regularna weryfikacja stymulant i barier rozwoju tego sektora, aby projektowane mechanizmy wsparcia odpowiadały faktycznym potrzebom przedsiębiorstw.

W związku z powyższym celem pracy jest udzielenie odpowiedzi na dwa pytania, jakie czynniki kapitału regionalnego determinują rozwój firm z sektora włókienniczo-odzieżowego w województwie łódzkim (priorytetowe uwarunkowania z uwagi na prowadzenie działalności gospodarczej) oraz jakiego rodzaju zewnętrznego wsparcia oczekują przedsiębiorstwa z sektora włókienniczo-odzieżowego.

2. Sektor włókienniczo-odzieżowy w województwie łódzkim w świetle danych statystycznych

Sytuacja regionu łódzkiego na tle innych województw w perspektywie rozwoju sektora włókienniczo-odzieżowego nie jest jednoznaczna. Wskazuje na to kilka przesłanek dotyczących liczby ludności, przedsiębiorstw oraz stopy bezrobocia.

Województwo łódzkie jest jednym z nielicznych województw, w których spadła w latach 2010-2011 liczba ludności, w tym liczba ludności w wieku produkcyjnym. Tym samym województwo łódzkie uplasowało się na 6. miejscu w kraju pod względem zaludnienia¹.

Pogłębia się także problem bezrobocia w regionie łódzkim, rosnącej liczbie zwolnień towarzyszy brak nowych ofert pracy. W latach 2010-2011 w większości województw odnotowany został wzrost stopy bezrobocia, z tym że w województwie łódzkim wzrost ten był najwyższy i wyniósł 1,3 pkt proc. (stopa bezrobocia w 2011 r. wyniosła w województwie łódzkim 13,5%, w innych województwach poziom bezrobocia rozkładał się pomiędzy wartościami: 9,5% a 20,4%). W niewielkim stopniu wzrósł także w województwie łódzkim udział liczby bezrobotnych osób w wieku produkcyjnym i wyniósł 8,6% w 2011 r., przekraczając nieznacznie średnią dla całego kraju, która wyniosła 8,0%. Pod względem liczby ofert pracy województwo łódzkie również wypadło poniżej przeciętnej na tle kraju. W tym zestawieniu łódzkie zajęło 9. miejsce. Należy jednak wskazać, że większość województw odnotowała w okresie 2010-2011 spadek liczby ofert pracy. I tak, liczba ofert pracy w województwie łódzkim wyniosła 946, dla porównania w województwie śląskim było tych ofert 4644 (najwięcej w skali kraju)².

Pod względem liczby przedsiębiorstw województwo łódzkie charakteryzuje się przewagą tej liczby w takich sekcjach, jak: G (handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle), C (przetwórstwo przemysłowe) oraz F (budownictwo). Z drugiej jednak strony liczba przedsiębiorstw w podanych sekcjach zmniejszyła się w okresie 2010-2011. Z uwagi na zatrudnienie najwięcej osób pracowało w przedsiębiorstwach sklasyfikowanych w sekcjach: C, A (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo) i G. Jednakże w latach 2010-2011

¹ Ludność, Bank Danych Lokalnych GUS, http://www.stat.gov.pl/bdl/app/dane_podgrup.hier?p_id=803863&p_token=978940464.

² Rynek pracy, Bank Danych Lokalnych GUS, http://www.stat.gov.pl/bdl/app/dane_podgrup.hier?p_id=803863&p_token=978940464. Więcej na temat sytuacji demograficznej i bezrobocia w województwie łódzkim: Departament Polityki Regionalnej, Urząd Marszałkowski w Łodzi, *Analiza sytuacji społeczno-gospodarczej województwa łódzkiego. Strategiczna Mapa Regionu*, PAG Uniconsult, Łódź 2010; Urząd Statystyczny w Łodzi, *Ludność, ruch naturalny i migracje w województwie łódzkim w 2010 r., Informacje i opracowania statystyczne*, Łódzki Ośrodek Badań Regionalnych, Łódź 2011; Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym, *Analiza sytuacji społeczno-gospodarczej w województwie łódzkim*, Warszawa 2011.

w sekcjach C i G odnotowany został spadek ich liczby, w tym w sekcji C był on najwyższy. Natomiast w sekcji A liczba zatrudnionych osób w niewielkim stopniu wzrosła. Z kolei w okresie 2010-2011 najwyższe przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto odnotowane zostało w sekcjach: K (działalność finansowa i ubezpieczeniowa), J (informacja i komunikacja) oraz O (administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne). Sekcja C zajęła pod tym względem 10. miejsce. Jednakże we wszystkich sekcjach w województwie łódzkim odnotowany został spadek wysokości przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto³.

A zatem biorąc pod uwagę przytoczone dane dotyczące liczby przedsiębiorstw, zatrudnienia oraz wynagrodzeń w sekcji C, można zauważyć dwie skrajne tendencje odnośnie do możliwości rozwoju sektora włókienniczo-odzieżowego w województwie łódzkim. A mianowicie, z jednej strony, łódzkie posiada najwięcej zarejestrowanych przedsiębiorstw w sekcji C (przetwórstwo przemysłowe) w działach 13 i 14, odnotowując przy tym relatywnie znaczny ich wzrost w okresie 2010-2011. Z drugiej zaś strony, w województwie łódzkim najbardziej znaczący był spadek liczby zatrudnionych w sekcji C na tle pozostałych województw. Ponadto w łódzkim pracownicy tej sekcji otrzymywali najniższe przeciętne wynagrodzenie, które wynosiło 2404,77 zł i było niższe od średniej krajowej, która wynosiła 2917,18 zł. Najwyższy był także w tym województwie odsetek osób bezrobotnych w sektorze włókienniczo-odzieżowym⁴.

Reasumując, województwo łódzkie nadal znajduje się w fazie transformacji sektora włókienniczo-odzieżowego z pracochłonnego w naukochłonny, o czym świadczą dane dotyczące spadku zatrudnienia przy jednoczesnym wzroście liczby przedsiębiorstw w sekcji C w działach 13 i 14. Niepokojące jest jednak niższe niż w innych województwach przeciętne miesięczne wynagrodzenie pracowników zatrudnionych w sekcji C, co może mieć negatywny wpływ na osoby decydujące się na edukację lub podejmujące pracę w specjalnościach związanych z tym sektorem.

A zatem należałoby się zastanowić nad rozwiązaniami, które będą przeciwdziałały negatywnym tendencjom, takim jak spadek zatrudnienia i płac w tym sektorze, nad mechanizmami, które będą wspierały procesy wskazanej transformacji np. w zakresie zwiększania zatrudnienia specjalistycznych kadr, a co za tym idzie – odpowiedniego ich wynagradzania.

³ Podmioty gospodarcze, Bank Danych Lokalnych GUS, http://www.stat.gov.pl/bdl/app/dane_podgrup.hier?p_id=803863&p_token=978940464.

⁴ Tamże.

3. Znaczenie wybranych czynników kapitału regionalnego dla rozwoju firm z sektora włókienniczo-odzieżowego z województwa łódzkiego

Dwie ostatnie dekady wskazały na wzrost roli regionów w globalnej gospodarce i doprecyzowały miejsce, jakie zajmuje w tym procesie efektywne zarządzanie kapitałem regionalnym.

Składniki wskazanego kapitału regionalnego zespół R. Capello⁵ zdefiniował za pomocą dziewięciopolowej matrycy. W jej ramach cztery skrajne pola stanowią „tradycyjny kwadrat” i są podstawą potencjału regionu warunkującego funkcjonowanie pozostałych elementów matrycy, tj. składników „innowacyjnego krzyża” determinujących jego innowacyjny rozwój.

Tak zdefiniowany kapitał regionalny cechuje nierównomierne rozłożenie na arenie kraju, UE, jak i świata. A zatem konieczne jest wyrównywanie wskazanych różnic i doskonalenie tych komponentów kapitału regionalnego, które są priorytetowe z uwagi na rozwój inteligentnych specjalizacji województw i które zostały wskazane przez przedsiębiorców wchodzących w ich skład jako ważne z uwagi na rozwój prowadzonej przez nich działalności gospodarczej.

Inteligentna specjalizacja województwa jest to wygenerowanie unikatowych zasobów i możliwości województwa w oparciu o charakterystyczne dla niego struktury sektorowe i bazy wiedzy⁶. A dla województwa łódzkiego jedną z inteligentnych specjalizacji, według danych zawartych w Regionalnej Strategii Innowacji dla Województwa Łódzkiego – „LORIS 2030”, jest m.in. sektor włókienniczo-odzieżowy⁷.

Z uwagi na powyższe konieczne jest podjęcie przez interesariuszy województwa łódzkiego wszelkich działań mających na celu zapewnienie odpowiednich warunków do rozwoju firm z sektora włókienniczo-odzieżowego. Pierwszym zadaniem mogącym przyczynić się do realizacji tak zdefiniowanego celu jest przeprowadzenie weryfikacji, które czynniki kapitału regionalnego mają wpływ na funkcjonowanie firm z tego sektora. Następnie w oparciu o uzyskane dane można podjąć dalsze inicjatywy polegające m.in. na pogłębionej analizie mocnych i słabych stron czynników wskazanych przez przedsiębiorców. W kolejnym etapie zaś można opracować założenia priorytetowych do realizacji projektów, mogących się przyczynić do zniwelowania ewentualnych mankamentów i udoskonalenia mocnych stron dla kluczowych z uwagi na rozwój danego sektora czynników kapitału regionalnego.

⁵ R. Capello, A. Caragliu, P. Nijkamp, *Territorial Capital and Regional Growth Increasing Returns in Cognitive Knowledge Use*, TI 2009-059/3 Tinbergen Institute Discussion Paper, <http://www.tinbergen.nl/discussionpapers/09059.pdf> (06.06.2013).

⁶ D. Foray, J. Goddard, X.G. Beldarrain, M. Landabaso, P. McCann, K. Morgan, C. Nauwelaers, R. Ortega-Argilés, *Guide to Research and Innovation Strategies for Smart Specialisation (RIS 3)*, EU Commission Smart Specialization Platform, Brussels 2012.

⁷ *Regionalna Strategia Innowacji dla Województwa Łódzkiego – „LORIS 2030”*, Deloitte, ŁARR, Łódź 2013, <http://www.lodzkie.pl/wps/wcm/connect/0316b1004f4acc91b241bb8ee4bd4c8a/RSI+LORIS+2030+final.pdf?MOD=AJPERES>, s. 47.

W celu udzielenia odpowiedzi na postawione we wstępie dwa pytania badawcze przeprowadzono badania ankietowe stanowiące komponent pakietu badawczego projektu „Szyte na miarę kwalifikacje przyszłością sektora włókienniczo-odzieżowego w łódzkim” finansowanego w ramach PO KL, Priorytet IX, Działanie 9.2, którego liderem był BROst Centrum Edukacji i Technologii Komputerowej.

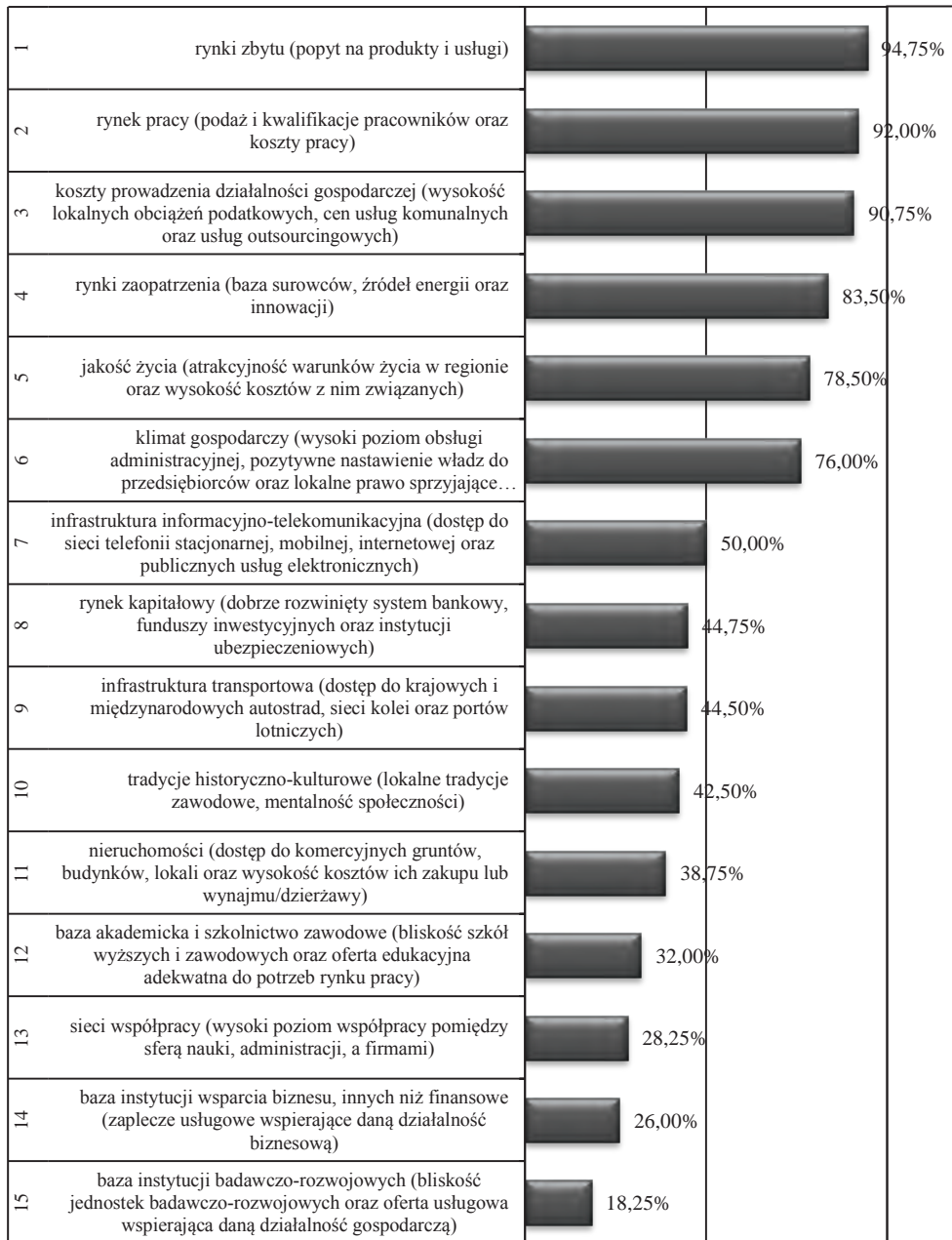
Metodyka badań uwzględniała w ramach weryfikacji popytu na rynku pracy sektora włókienniczo-odzieżowego województwa łódzkiego także komponent dotyczący wskazania priorytetowych, z uwagi na prowadzenie działalności gospodarczej, czynników kapitału regionalnego, w tym poszukiwanego przez firmy z tego sektora zewnętrznego wsparcia. Badanie ankietowe objęło 400 przedsiębiorców z sektora włókienniczo-odzieżowego z województwa łódzkiego ($n = 400$), którzy zostali wylosowani z bazy REGON, przy uwzględnieniu przynależności do tego sektora i wielkości przedsiębiorstw.

Struktura respondentów w grupie przedsiębiorstw miała następujący rozkład. Większość stanowiły firmy małe, zatrudniające od 10 do 49 pracowników (53,5%), następnie mikro – od 0 do 9 pracowników (22,75%), w dalszej kolejności średnie – od 50 do 249 pracowników (21,75%). Najmniej było dużych przedsiębiorstw, zatrudniających powyżej 250 osób (1,5%). W dwóch przypadkach odnotowano brak odpowiedzi na pytanie dotyczące wielkości firm. Ponadto badane firmy w większości specjalizowały się w produkcji odzieży i zlokalizowane były w miastach. Ich pozycja rynkowa w ciągu ostatnich dwóch lat nie uległa zmianie. A struktura kapitałowa wskazywała na większościowy udział krajowych inwestorów i koncentrację przede wszystkim na rynku krajowym. Natomiast działania eksportowe podejmowała ponad połowa respondentów.

Uzyskane od respondentów odpowiedzi pozwoliły na identyfikację tych czynników kapitału regionalnego, które determinują rozwój firm z sektora włókienniczo-odzieżowego z województwa łódzkiego. Badani przedsiębiorcy wskazali, iż największy wpływ na rozwój ich firm miały następujące czynniki kapitału regionalnego: rynki zbytu, rynek pracy, koszty prowadzenia działalności gospodarczej, rynki zaopatrzenia, jakość życia oraz klimat gospodarczy. Jako najmniej ważne badani przedsiębiorcy wymienili bazę instytucji badawczo-rozwojowych, bazę instytucji wsparcia biznesu oraz sieci współpracy (rys. 1).

A zatem dla rozwoju firm z sektora włókienniczo-odzieżowego kluczowa jest bliskość rynków zbytu zarówno dóbr konsumpcyjnych, jak i przemysłowych, bliskość definiowania bezpośrednio, jako koncentracja ludności i ich dochodów oraz odbiorców danych produktów, ale także pośrednio, jako minimalizacja kosztów transportu i magazynowania oraz kosztów i czasu transferu wiedzy i informacji.

Kolejnym ważnym czynnikiem determinującym ich funkcjonowanie jest dostęp do wykwalifikowanych pracowników oraz koszty ich pracy odpowiadające specjalizacji, doświadczeniu oraz jakości pracy (m.in.: wydajności, innowacyjności, postawy względem pracy, gotowości do podnoszenia kwalifikacji). Ważna jest również

Rys. 1. Klasyfikacja według stopnia ważności wybranych czynników kapitału regionalnego z uwagi na ich wpływ na rozwój firm z sektora włókienniczo-odzieżowego z województwa łódzkiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych ($n = 400$).

dla przedsiębiorców racjonalizacja kosztów przy prognozowaniu potencjalnych zysków, dotycząca m.in.: wysokości podatków i opłat lokalnych, a także cen usług komunalnych.

Do rozwoju działalności w sektorze włókienniczo-odzieżowym przedsiębiorcy potrzebują także dostępu do dobrze rozwiniętej bazy surowcowej oraz innowacji. Chodzi o dostęp zarówno bezpośredni, jak i pośredni definiowany przez minimalizację czasu i kosztu pozyskania potrzebnych komponentów czy transferu wiedzy i informacji w ramach realizowanych innowacyjnych projektów.

Ponadto przedsiębiorcy coraz częściej uzależniają swoje decyzje inwestycyjne od atrakcyjności warunków życia w danym województwie oraz wysokości kosztów z nim związanych, a także regulacji i działań na szczeblu lokalnym, tworzących odpowiednie ramy funkcjonowania w danym województwie, w tym ramy sprzyjające funkcjonowaniu przedsiębiorstw (np. spójne i zrozumiałe procedury administracyjne, przychylne nastawienie władz). Czynniki te zaliczone zostały także do kluczowych z uwagi na rozwój firm z sektora włókienniczo-odzieżowego.

Należy również nadmienić, iż wysoki poziom jakości życia w danym województwie może determinować decyzje specjalistów, np. o zmianie miejsca zamieszkania. Z kolei wysoki poziom obsługi administracyjnej oraz pozytywne nastawienie władz lokalnych do przedsiębiorców mogą mieć wpływ na lokowanie się w danym województwie nowych inwestycji. A zatem mogą determinować rozwój rynków zbytu, pracy i zaopatrzenia.

Natomiast uznanie przez badanych przedsiębiorców, iż dostęp do dobrze rozwiniętej sieci instytucji B+R, wsparcia biznesu oraz współpracy ma marginalne znaczenie dla rozwoju ich firm może być wynikiem „zaniedbań” samych instytucji, przejawiających się:

- brakiem oferty odpowiadającej rzeczywistym potrzebom przedsiębiorców,
- niedostateczną promocją oferty usługowej,
- realizacją własnych interesów,
- brakiem odpowiedniej kadry (specjalizującej się w danym sektorze i dziedzinie oferowanych usług),

albo „zaniedbań” po stronie przedsiębiorców, przejawiających się:

- brakiem zainteresowania oferowanymi usługami,
- niechęcią do współpracy,
- niechęcią do wprowadzania udoskonaleń w różnych obszarach funkcjonowania firmy.

4. Preferowany przez firmy z sektora włókienniczo-odzieżowego zakres zewnętrznego wsparcia

Biorąc pod uwagę to, iż realizacja jednego z siedmiu projektów przewodnich wskazanych w Strategii Europa 2020⁸ „Polityka przemysłowa w erze globalizacji – projekt na rzecz poprawy otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP, oraz wspierania rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurowania na rynkach światowych” – nakłada na instytucje otoczenia biznesu obowiązek świadczenia usług na rzecz przedsiębiorstw (zwłaszcza MŚP) na najwyższym poziomie, konieczne jest dokonanie weryfikacji, czy w ogóle i jakiego rodzaju wsparcia oczekują przedsiębiorcy z sektora włókienniczo-odzieżowego.

Do określenia instytucji działających na rzecz biznesu używa się różnych pojęć. W literaturze odnajdujemy m.in.: instytucje wsparcia (*business support institution*)⁹, ośrodki innowacji i przedsiębiorczości (*innovation and business centres*)¹⁰, niekomercyjne otoczenie biznesu¹¹.

Analizując interpretację przytoczonych określeń, można wskazać, iż instytucje otoczenia biznesu świadczą usługi na rzecz MŚP w oparciu o posiadany kapitał rzeczowy, finansowy i intelektualny i „nie działają dla zysku lub przeznaczają zysk na cele statutowe zgodne z zapisami w statucie lub równoważnym dokumencie”¹².

Na potrzeby badania ankietowego usługi wsparcia zdefiniowane zostały jako usługi informacyjne, szkoleniowe i doradcze świadczone przez instytucje publiczne lub prywatne zlokalizowane w województwie łódzkim, skierowane zarówno do firm sektora MŚP, jak i dużych przedsiębiorstw. Natomiast z uwagi na typ instytucji świadczących usługi wsparcia ocenie przedsiębiorców poddane zostały następujące podmioty: wydziały w urzędach administracji lokalnej/regionalnej specjalizujące się we wsparciu przedsiębiorców, agencje rozwoju regionalnego i lokalnego, izby gospodarcze, rzemieślnicze, cechy i inne organizacje zrzeszające przedsiębiorców, centra transferu technologii, fundacje wspierające rozwój gospodarczy, inkubatory przedsiębiorczości, parki technologiczne, uczelnie wyższe, instytuty i jednostki badawczo-rozwojowe.

Spośród badanych przedsiębiorców z sektora włókienniczo-odzieżowego z województwa łódzkiego zaledwie 13,75% korzystało z usług świadczonych przez in-

⁸ Komisja Europejska, *Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*, Bruksela 2010, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:PL:PDF> (05.06.2013).

⁹ K.B. Matusiak (red.), *Innowacje i transfer technologii. Słownik pojęć*, PARP, Warszawa 2008, s. 155.

¹⁰ Tamże, s. 224.

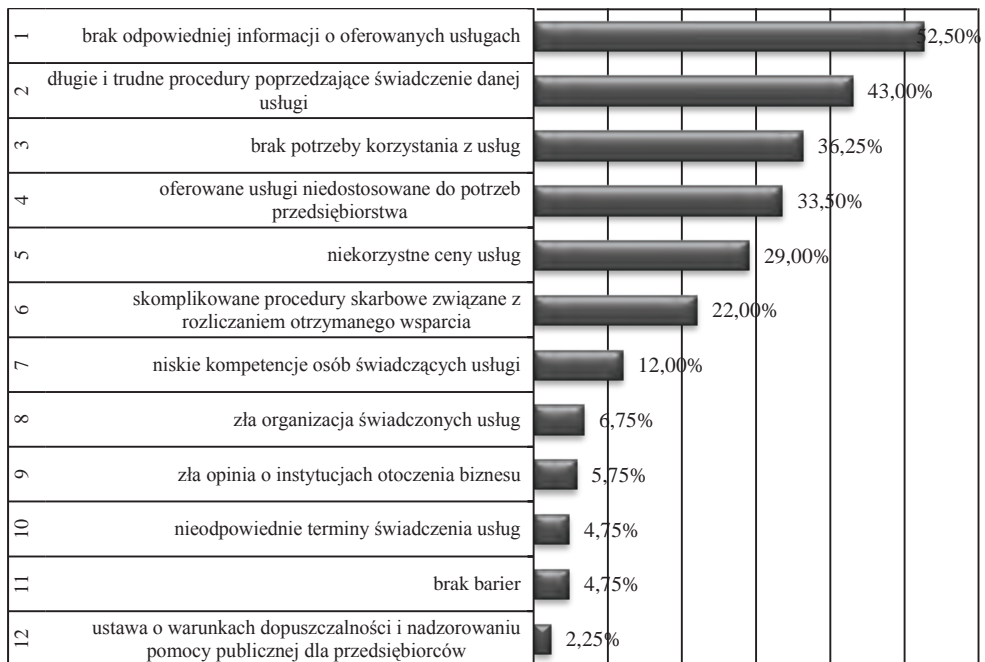
¹¹ J. Łobocki, *Kapitał społeczny jako czynnik rozwoju społeczno-ekonomicznego*, Instytut Ekonomii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, http://www.univ.rzeszow.pl/ekonomia/zeszyty/Zeszyt6/08_Lobocki_J%F3zef.pdf (05.06.2013).

¹² W. Burdecka, *Instytucje otoczenia biznesu*, PARP, Warszawa 2004, s. 5.

stytucje otoczenia biznesu, w tym najwięcej z nich korzystało z usług informacyjnych (36,73% wskazań), najmniej zaś z usług szkoleniowych (27,89% wskazań). Natomiast analizując jakość świadczonych usług, przedsiębiorcy z sektora włókienniczo-odzieżowego z województwa łódzkiego najwyżej ocenili centra transferu technologii (średnia ocena 5,0), instytuty i jednostki badawczo-rozwojowe (średnia ocena 4,62) oraz uczelnie wyższe (średnia ocena 4,61). Najniższe oceny otrzymały fundacje wspierające rozwój gospodarczy (średnia ocena 3,75)

Natomiast pod względem zainteresowania korzystaniem z usług wsparcia respondenci prezentowali podzielone opinie. Połowa z nich była zainteresowana korzystaniem przede wszystkim z bezpłatnego wsparcia, a pozostała część wyraziła brak zainteresowania tego rodzaju usługami. Szczegółowa analiza wsparcia wykazała, iż badani przedsiębiorcy byli najbardziej zainteresowani korzystaniem z nieodpłatnych usług szkoleniowych (wskazało tak 51,25% badanych przedsiębiorców), w mniejszym zakresie z usług doradczych (48,25% badanych przedsiębiorców) oraz informacyjnych (47,75% badanych przedsiębiorców). Natomiast tylko 2% badanych gotowych było partycypować w kosztach świadczonych usług.

W zakresie barier korzystania z usług wsparcia świadczonych przez instytucje otoczenia biznesu badani przedsiębiorcy z sektora włókienniczo-odzieżowego z wo-

Rys. 2. Bariery korzystania z usług oferowanych przez instytucje otoczenia biznesu zdaniem przedsiębiorców z sektora włókienniczo-odzieżowego z województwa łódzkiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych ($n = 400$).

jewództwa łódzkiego wskazali przede wszystkim na brak odpowiedniej informacji o oferowanych usługach, długie i trudne procedury poprzedzające świadczenie danej usługi, sam brak potrzeby korzystania z usług oraz fakt, iż oferowane usługi były niedostosowane do potrzeb przedsiębiorstwa (rys. 2).

Analiza wyników badań ankietowych wskazała na relatywnie mało optymistyczną tendencję dotyczącą zarówno zainteresowania wsparciem świadczonym przez instytucje otoczenia biznesu, jak i korzystania z niego, z wyłączeniem usług oferowanych bezpłatnie. Taka sytuacja może być wynikiem barier wskazanych przez przedsiębiorców, a związanych z dezinformacją dotyczącą możliwości uzyskania wsparcia, utrudnieniami proceduralnymi oraz niedostosowaniem oferowanych usług do często wąsko specjalistycznych potrzeb poszczególnych przedsiębiorstw. Może być też wynikiem zaniedbań po stronie samych instytucji świadczących wsparcie (brak m.in. odpowiednio wykwalifikowanej kadry, narzędzi do monitorowania potrzeb przedsiębiorców), ale także, biorąc pod uwagę uzyskane w ramach badań ankietowych odpowiedzi:

- niskiej świadomości samych przedsiębiorców co do korzyści i możliwości wynikających ze współpracy ze wskazanymi instytucjami,
- korzyści związanych m.in. z dostępem do aktualnych informacji o realizowanych innowacyjnych projektach, szkoleniach z zakresu zarządzania innowacyjnym rozwojem firm, czy też doradztwa z zakresu wejścia na nowe rynki, i wielu innych,
- możliwości nawiązania międzynarodowej współpracy czy włączenia się w adekwatne do specjalizacji projekty inwestycyjne.

5. Podsumowanie

Dokonując zestawienia wyników badań Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową dotyczących ważności wybranych czynników kapitału regionalnego i wyników raportu „Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski” z lat 2011¹³ i 2012¹⁴, można przyjąć, iż w niewielkim zakresie poprawie uległy wybrane czynniki kapitału regionalnego w województwie łódzkim. Najwyższą pozycję województwo to zajęło pod względem zasobów i kosztów pracy (4. miejsce w obu badanych okresach). Ponieważ jest to drugi co do ważności czynnik kapitału regionalnego determinujący funkcjonowanie firm z sektora włókienniczo-odzieżowego, zajmowana przez region pozycja wskazuje na posiadanie zasobów kluczowych dla rozwoju tego sektora. A zatem można stwierdzić, iż działania podejmowane przez władze

¹³ M. Nowicki (red.), *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2011*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2011.

¹⁴ M. Nowicki (red.), *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2012*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2012.

przy współpracy sfery nauki i biznesu w zakresie doskonalenia mechanizmów rozwoju rynku pracy (aktywizacji zawodowej, odejścia od strategii promocji regionu poprzez pryzmat taniej siły roboczej na rzecz dostępu do wysokiej klasy specjalistów) i podnoszenia kwalifikacji obecnych i potencjalnych pracowników województwa łódzkiego, przynoszą zakładane rezultaty. Natomiast, mimo relatywnej poprawy, niepokojąca jest sytuacja w przypadku:

- chłonności rynku, definiowanej jako „możliwości sprzedaży przez potencjalnego inwestora dóbr i usług na rynku regionalnym”¹⁵, 11. miejsce w 2011 r., 9. miejsce w 2012 r.,
- aktywności województw wobec inwestorów, definiowanej jako „zdolność do kreowania wizerunku regionu, jego popularyzacji, a także stworzenia przez władze samorządowe dobrego klimatu dla inwestycji”¹⁶, 8. miejsce w 2011 r., 7. miejsce w 2012 r.,
- dostępności transportowej (9. miejsce w 2011 r., 7. miejsce w 2012 r.) oraz infrastruktury gospodarczej, definiowanej jako „usprawnienie procesu realizacji inwestycji”¹⁷ np. poprzez dobrze rozwiniętą bazę instytucji otoczenia biznesu czy badawczo-rozwojowych (7. miejsce w 2011 r., 8. miejsce w 2012 r.).

Dwa pierwsze czynniki stanowią kolejno odpowiedniki dla badanych rynków zbytu oraz jakości życia i klimatu inwestycyjnego. Z uwagi na to, iż są to jedne z priorytetowych czynników dla rozwoju działalności gospodarczej firm z sektora włókienniczo-odzieżowego, konieczna jest weryfikacja, a następnie modyfikacja w zakresie wdrażanych w województwie łódzkim mechanizmów „obsługi” inwestorów i wsparcia odbiorców dóbr konsumpcyjnych oraz mechanizmów poprawy jakości życia mieszkańców i klimatu dla inwestycji. Natomiast z uwagi na to, iż dostępność transportowa jest jedną z determinant rozwoju m.in. rynku pracy, zbytu czy zaopatrzenia, konieczna jest także analiza i modyfikacja wdrażanych w województwie łódzkim mechanizmów rozwoju infrastruktury transportowej.

Jednakże przede wszystkim należałoby się zastanowić nad pogorszeniem pozycji województwa łódzkiego pod względem infrastruktury gospodarczej i podjęciem działań w zakresie usprawnienia mechanizmów świadczenia usług wsparcia i ich promocji, opracowania narzędzi podnoszących świadomość przedsiębiorców z zakresu włączania się w innowacyjne projekty.

Reasumując, transformacja sektora włókienniczo-odzieżowego z pracochłonnego w naukochłonny wiąże się z dalszą intensyfikacją działań interesariuszy regionalnych w zakresie doskonalenia rozwoju rynku pracy oraz z usprawnieniem zewnętrznego wsparcia.

¹⁵ Tamże, s. 16.

¹⁶ M. Nowicki (red.), *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2012...*, s. 18.

¹⁷ Tamże, s. 16.

Literatura

- Bank Danych Lokalnych GUS, http://www.stat.gov.pl/bdl/app/dane_podgrup.hier?p_id=803863&p_token=978940464.
- Burdecka W., *Instytucje otoczenia biznesu*, PARP, Warszawa 2004.
- Capello R., Caragliu A., Nijkamp P., *Territorial Capital and Regional Growth Increasing Returns in Cognitive Knowledge Use*, TI 2009-059/3 Tinbergen Institute Discussion Paper, <http://www.tinbergen.nl/discussionpapers/09059.pdf>.
- Departament Polityki Regionalnej, Urząd Marszałkowski w Łodzi, *Analiza sytuacji społeczno-gospodarczej województwa łódzkiego. Strategiczna Mapa Regionu*, PAG Uniconsult, Łódź 2010.
- Foray D., Goddard J., Beldarrain X.G., Landabaso M., McCann P., Morgan K., Nauwelaers C., Ortega-Argilés R., *Guide to Research and Innovation Strategies for Smart Specialisation (RIS 3)*, EU Commission Smart Specialization Platform, Brussels 2012.
- Komisja Europejska, *Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*, Bruksela 2010, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:PL:PDF> (05.06.2013).
- Łobocki J., *Kapitał społeczny jako czynnik rozwoju społeczno-ekonomicznego*, Instytut Ekonomii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, http://www.univ.rzeszow.pl/ekonomia/zeszyty/Zeszyt6/08_Lobocki_J%F3zef.pdf (05.06.2013).
- Matusiak K.B. (red.), *Innowacje i transfer technologii. Słownik pojęć*, PARP, Warszawa 2008.
- Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Departament Zarządzania Europejskim Funduszem Społecznym, *Analiza sytuacji społeczno-gospodarczej w województwie łódzkim*, Warszawa 2011.
- Nowicki M. (red.), *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2011*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2011.
- Nowicki M. (red.), *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2012*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2012.
- Regionalna Strategia Innowacji dla Województwa Łódzkiego – „LORIS 2030”*, Deloitte, ŁARR, Łódź 2013, <http://www.lodzkie.pl/wps/wcm/connect/0316b1004f4acc91b241bb8ee4bd4c8a/RSI+LORIS+2030+final.pdf?MOD=AJPERES>.
- Urząd Statystyczny w Łodzi, *Ludność, ruch naturalny i migracje w województwie łódzkim w 2010 r. Informacje i opracowania statystyczne*, Łódzki Ośrodek Badań Regionalnych, Łódź 2011.

SELECTED FACTORS OF THE REGIONAL CAPITAL DETERMINING INVESTMENT DECISIONS OF THE COMPANIES FROM THE TEXTILE AND CLOTHING SECTOR FROM ŁÓDŹ VOIVODESHIP

Summary: Due to the fact that the textile and clothing sector is one of smart specializations of Łódź Voivodeship, it is necessary to continuously supervise and modify those factors of the regional capital that determine the functioning of the companies in this sector in order to create the appropriate conditions for their innovative development. In further perspective it influences the innovative development of Łódź Voivodeship and strengthens its position both on the national and international arena. The aim of the article is to show, on an example of survey results, priority factors of the regional capital for companies from the textile and clothing sector and external support which is preferred by entrepreneurs. Next the paper identifies the mechanisms that require modification in order to enhance key, according to entrepreneurs, factors of the regional capital.

Keywords: factors of the regional capital, textile and clothing sector, Łódź Voivodeship, business environment institutions, support services.